

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

5 ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

ΕΠΙ ΤΟΝ ΤΥΠΟΝ

- 7 ΝΕΑ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΙΚΗ ΜΕΤΑΛΛΑΞΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
ΜΕ ΠΡΟΣΧΗΜΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
Λεωνίδας Βατικιώτης
- 12 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΡΕΟΚΟΠΙΑ, ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ ΕΠΕΚΤΑΤΙΣΜΟΣ,
ΚΑΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΟΝΕΙΡΟΥ
Ηρακλής Οικονόμου
- 16 ΕΛΛΑΔΑ: ΜΙΑ ΧΩΡΑ ΣΕ ΠΑΡΑΚΜΗ
Ευτύχης Μπιτσάκης
- 21 Η ΑΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗΣ
Δημήτρης Μπελαντής
- 22 ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΚΡΙΣΗ
Δημήτρης Γρηγορόπουλος
- 25 ΑΝΤΡΕΑΣ ΠΑΓΟΥΛΑΤΟΣ: ΚΥ-ΜΑΙ-ΝΟ-ΜΑ-ΣΤΕ
Κώστας Κρεμμύδας

ΜΝΗΜΗ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

- 31 ΠΕΡΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΜΝΗΜΗΣ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΚΑΙ ΤΙΣ ΤΕΧΝΕΣ
Τιτίκα Καραβία
- 37 ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ: ΟΙ «ΜΗΧΑΝΕΣ»
ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ ΣΤΗΝ *ΕΦΕΥΡΕΣΗ ΤΟΥ ΜΟΡΕΛ* ΤΟΥ ΑΔΟΛΦΟ ΜΠΙΟΥΪ
ΚΑΣΑΡΕΣ
Πέγλυ Καρπούζου
- 55 Η ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΜΝΗΜΗ ΩΣ *ΚΑΡΝΑΒΑΛΟΣ* ΚΑΙ Η ΑΠΟΚΑΘΛΩΣΗ
ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΟΤΗΤΑΣ» ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ:
ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΤΟΥ ΘΑΝΟΥ ΑΝΑΣΤΟΠΟΥΛΟΥ/*ΚΑΙΡΕΤΑΝ ΚΕΜΑΛ*,
Ο ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ ΤΟΥ ΦΩΤΟΥ ΛΑΜΠΡΙΝΟΥ
Γιάννης Λεοντάρης
- 73 ΕΚΕΙ ΚΑΙ ΤΟΤΕ, ΕΔΩ ΚΑΙ ΤΩΡΑ: ΠΕΡΙ ΜΝΗΜΗΣ ΚΑΙ ΘΕΑΤΡΟΥ
Σάββας Πατσαλίδης

- 93 YES, WE CAN'T: Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ ΚΑΙ Η ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΜΝΗΜΗ
Κάτια Σαβράμη
- 103 ΜΝΗΜΗ, ΟΥΤΟΠΙΑ, ΔΥΣΤΟΠΙΑ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ENKI BILAL
Εύη Σαμπανίκου
- 121 ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ GRAFFITI: ΟΙ ΝΟΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΩΣ ΠΕΔΙΟ
ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΝΗΜΗΣ
Παυσανίας Καραθανάσης
- 145 ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΕΧΝΗΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ (ΑΝΑ)ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ
Άρης Μαραγκόπουλος
- 165 ΩΔΗ ΗΜΙΤΕΛΗΣ ΚΑΙ ΑΤΕΧΝΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ
Βασίλης Αλεξίου

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

- 175 Η ΝΕΑ ΠΡΟΔΟΣΙΑ ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΩΝ
Κατερίνα Κιτίδη
- 187 ΔΙΑΜΑΧΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΗΓΕΜΟΝΙΑ
Αθανάσιος Μαυβάκης

ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

- 195 «ΕΚΠΟΛΙΤΙΖΟΝΤΑΣ» ΤΗΝ «ΑΓΡΙΑ ΑΝΑΤΟΛΗ. ΜΑΡΚ ΜΑΖΑΟΥΕΡ,
Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΧΙΤΛΕΡ: ΝΑΖΙΣΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ
ΣΤΗΝ ΚΑΤΟΧΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ
Θανάσης Σφήμας
- 200 ΜΑΝΟΣ ΣΠΥΡΙΔΑΚΗΣ, ΕΞΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ
Θανάσης Αλεξίου
- 204 P. STEINHARDT - N. TUROK, ΑΕΝΑΟ ΣΥΜΠΑΝ:
ΤΙ ΥΠΗΡΧΕ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΕΚΡΗΣΗ;
Νίκος Ταμπάκης

Εικόνα εξωφύλλου: Μαρία Κοκκίνου, «Μια μέρα του '44», 1994-98

[Μια εικόνα τυπωμένη στη μνήμη από δηγήσεις γυναικών για δύο σκοτωμένα κορίτσια και μια αναφορά στη μνήμη του ζωγράφου Νίκου Παράλη (1940-1995) με το σήμα από έργο δικό του].

Οπισθόφυλλο: Peter de Francia, 1953, «Η εκτέλεση του Μπελογιάννη» (εκτέθηκε πρώτη φορά το 2005).

Το σημερινό τεύχος της *Ουτοπίας* κυκλοφορεί σε μια «στιγμή» ιδιαίτερα κρίσιμη για το μέλλον της χώρας μας. Ύστερα από δεκαετίες ανεργιάς, καταστροφικής πολιτικής των δύο κομμάτων εξουσίας, ύστερα από μια περίοδο σκανδάλων οικονομικής και ηθικής τάξεως και τελευταία με το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης και στη χώρα μας, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, σασισιμένη, παραπαίουσα, ύστερα από παλινωδίες, αποφάσισε τελικά να προσφύγει στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

Με την προσφυγή, το Δ.Ν.Τ., όργανο της αμερικανικής πολιτικής για παγκόσμια ηγεμονία, όργανο εφαρμογής ανελέητης νεοφιλελεύθερης πολιτικής, βάζει πόδι στον χώρο της λεγόμενης «Ευρωπαϊκής Ένωσης». Την ίδια στιγμή η Ελλάδα γίνεται πειραματόζωο για την εφαρμογή των συνταγών του Δ.Ν.Τ. Ποιο μέλλον προοιωνίζεται για την Ελλάδα μετά την προσφυγή και ειδικά για τους μισθωτούς και τους νέους;

Το σημερινό τεύχος θα έπρεπε ίσως να ήταν ένα αφιέρωμα σ' αυτό το πρόβλημα. Εντούτοις ο τίτλος του σημερινού αφιερώματος είναι «Μνήμη, Λογοτεχνία και Τέχνη». Με μια πρώτη ματιά, το σημερινό αφιέρωμα φαίνεται εξωπραγματική πολυτέλεια. Κατά τη γνώμη μας όμως, σε εποχές κρίσης οικονομικής, πολιτικής, ιδεολογικής και ηθικής, η κριτική προσφυγή στο παρελθόν μπορεί να αποτελέσει κίνηση δημιουργικού αναστοχασμού στραμμένου προς το μέλλον. Συγκεκριμένα:

Η εποχή που διανύουμε, εποχή γενικευμένων, «ασύμμετρων», ενίοτε ανυπόστατων απειλών, επιχειρεί να καθλώσει τη σκέψη του ανθρώπου σε μία μηχανιστική επινόηση τεχνικών επιβίωσης στην κοινωνία της παγκοσμιοποίησης. Όλο και περισσότερο η πάλη για το σήμερα μάς γαμίζει φόβους για το αύριο, υποβάλλοντάς μας την ιδέα ότι είμαστε ανεργάτιστοι, ευάλωτοι και ανίκανοι για δράση. Καθώς εντείνονται τα κοινωνικά προβλήματα η αναφορά στο χθες φαντάζει σε πολλούς ανεπίκαιρη, μάταιη, ουτοπική. Και όμως: *οι μνήμες είναι το μέσο ή, για την ακρίβεια, η συλλογική μνήμη θα μπορούσε να είναι το αντίδοτο* στην απόπειρα ισοπέδωσης, αποπροσανατολισμού και κοινωνικής κλωνοποίησης του σύγχρονου ανθρώπου. Αυτή την αντίσταση στην απραξία προτείνουμε να εξετάσουμε στο αφιέρωμά μας μέσα από τον λόγο τής και περί της λογοτεχνίας και των τεχνών: να δούμε δηλαδή πώς η λογοτεχνία και η τέχνη μέσα από τη φαντασιακή ιδιοποίηση της συλλογικής μνήμης οδηγούνται όχι απλώς σε νέες μορφές αισθητικής έκφρασης αλλά και σε τρόπους αντίστασης στη λήθη και την ομογενοποίηση.

Εκτός από το αφιέρωμα, πολλές σελίδες του σημερινού τεύχους αναφέρονται στην κρίση γενικά και στην ελληνική περίπτωση, στις συνέπειες της προσφυγής στο Δ.Ν.Τ., καθώς και σε άλλα φλέγοντα, επίκαιρα προβλήματα. Έτσι: Το άρθρο του Λ. Βατικιώτη εξετάζει την αντιδραστική μετάλλαξη της Ευρώπης με πρόσημα την Ελλάδα. Βεβαίως, η αντιδραστική-ιμπεριαλιστική πολιτική της Ε.Ε. έχει και άλλα βασικά χαρακτηριστικά. Ο Ηρακλής Οικονόμου, με αφορμή την ελληνική χρεοκοπία, αναλύει την επεκτατική πολιτική της Γερμανίας, και σε σχέση με αυτήν «το τέλος του ευρωπαϊκού ονείρου». Στη συνέχεια ο Ε. Μπιτσάκης επιχειρεί μια αναδρομή στο παρελθόν, για να αναδείξει όχι μόνο επιμέρους αντιλαϊκά μέτρα και σκάνδαλα, αλλά συνολικά την πολιτική της κυρίαρχης τάξης μετά τον πόλεμο, που είχε ως κατά-

ληξη τη σημερινή κρίση και τη χρεοκοπία. Εντούτοις καταστροφική δεν ήταν μόνο η οικονομική πολιτική των τελευταίων δεκαετιών. Η κρίση και η όξυνση των κοινωνικών αντιθέσεων αντιμετωπίζονται με την οικοδόμηση ενός κράτους καταστολής και με ουσιαστική κατάργηση βασικών στοιχείων της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας. Το άρθρο του Δ. Μπελαντή αναλύει αυτή τη διαδικασία. Από την πλευρά του ο Δ. Γρηγορόπουλος εξετάζει κριτικά τις δήθεν ψυχαναλυτικές αιτίες της κρίσης.

Στο σημερινό τεύχος δημοσιεύονται επίσης δύο επίκαιρα άρθρα: Η Κατερίνα Κιτίδη αναλύει το παλαιστινιακό πρόβλημα και γενικότερα την κρίση στη Μέση Ανατολή, ενώ ο Αθ. Μαροβάκης εξετάζει το ιδιαίτερα επίκαιρο θέμα της διαμάχης για την ιθαγένεια και την ιδεολογική ηγεμονία.

Τέλος, στο σημερινό τεύχος γίνεται μια σύντομη αναφορά στον πρόωρα χαμένο ποιητή και διανοούμενο Αντρέα Παγουλάτο, ο οποίος εκτός από φίλος ήταν ένα από τα πιο δραστήρια μέλη της Συντακτικής Επιτροπής της *Ουτοπίας*. Η *Ουτοπία* δεσμεύεται να κάνει ένα αφιέρωμα στο έργο και την προσωπικότητα του Αντρέα Παγουλάτου και μια σχετική δημόσια παρουσίαση και συζήτηση για το έργο του.

Στο σημερινό τεύχος υπάρχει, όπως πάντα, η στήλη της κριτικής του βιβλίου. Το τεύχος εικονογραφείται με έργα που σχετίζονται με το αφιέρωμα, επιλεγμένα από τη Μαρία Κοκκίνου. Τέλος το αφιέρωμα του παρόντος τεύχους σχεδίασε και επιμελήθηκε η Τιτίκα Καραβία, μέλος της Συντακτικής Επιτροπής.

Arshile Gorky (Vosdanig Manoog Adoian).
Ο καλλιτέχνης και η μητέρα του, 1926-29.
(Διωγμένοι από την Αρμενία το 1910, αυτός,
η μητέρα του και η μικρή του αδελφή,
αναγκάστηκαν σε πορεία 193 χλμ.
Η μητέρα του πέθανε στα χέρια του
στη διάρκεια αυτής της πορείας).

Επιθυμώ

να **γραφτώ συνδρομητής**
στο περιοδικό ΟΥΤΟΠΙΑ

να **ανανεώσω τη συνδρομή μου**
στο περιοδικό ΟΥΤΟΠΙΑ

ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Ετήσια συνδρομή (5 τεύχη)

€ 40

Συνδρομή Ευρώπης

€ 65

Φοιτητές

€ 30

Συνδρομή Αμερικής

€ 70

Ιδρύματα, Οργανισμοί

€ 80

Όνοματεπώνυμο:.....

Διεύθυνση:.....

Πόλη:.....Ταχ. Κώδικας:.....

Τηλ.:.....Κινητό:.....Fax:.....

E-mail:.....

ΔΩΡΟ ΓΙΑ ΝΕΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ή ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ (ΕΠΙΛΕΞΤΕ ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ)

ΕΚΕΙΝΑ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ Μια αυτοβιογραφία, Φιντέλ Κάστρο, Εισαγωγή Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥ ΤΡΟΜΟΥ; Από την «Άνοιξη της Πράγας» στη «Βελούδινη Επανάσταση», Αλίζιζ Λόρεντς

ΠΛΗΡΩΜΕΣ

Κατάθεση σε τράπεζα:

ALPHA BANK: 128-00-2320-001847 (ΜΟΤΙΒΟ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.)

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ: 151/470821-09 (ΜΟΤΙΒΟ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.)

ή **Κεντρικά γραφεία:** Πλαπούτα 2 και Καλλιδρομίου, 11473 Αθήνα
Βιβλιοπωλείο: Γενναδίου 6, 10678 Αθήνα

Πληροφορίες: Μαρία Λεζγή, τηλ. 2108222835, mlezgi@motibo.com

Μπορείτε να αποστείλετε το δελτίο και την απόδειξη κατάθεσης ταχυδρομικά στη διεύθυνση:

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΠΟΣ: Πλαπούτα 2 & Καλλιδρομίου, 11473 Αθήνα ή με φαξ στους αριθμούς **210-8222684/210 3211246**.

Επίσης μπορείτε να αποστείλετε το δελτίο ηλεκτρονικά επισκεπτόμενοι τους δικτυακούς τόπους
www.toposbooks.gr και **www.u-topia.gr**.

Το δώρο θα σας αποσταλεί μαζί με το πρώτο τεύχος της συνδρομής σας.